Sil Boon, *metselaar op zee*

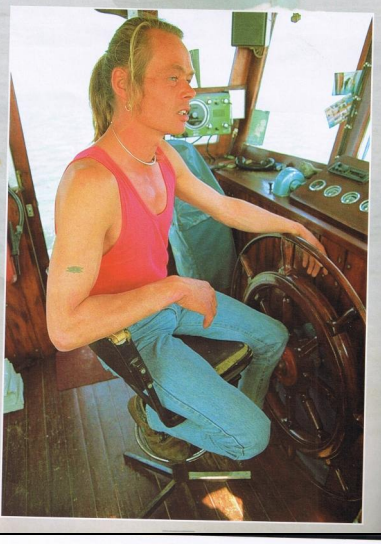

'Ik wou dat ik een zeehond was'

Sil Boon, eigengereide vrijbuiter, metselaar op zee, schipper naast God. Tegendraads maar recht door zee, en doordesemd van liefde voor het eiland en het water. Sil heeft de leukste verdienst van West-Europa. „Ik heb geen zin in geheel verzorgde luxueuze cruises, want dat haalt de sjeu eraf." Een dag op pad met een schipper-jutter die eigenlijk liever zeehond is.

In 1984 koopt Sil Boon, metselaar van beroep, met zijn vriendin Janka een boot. „Gewoon, een boot, om met vrienden naar Vlieland te varen." Het schip zag bruin van de roest. Na een forse investering en een fikse opknapbeurt is Sil de trotse eigenaar van een prachtschip. Maar dan moet er nog brood op de plank. Sil blaast een traditie nieuw leven in: de veerdienst op Vlieland.
Sil is net gestart met zijn elfde jaargang als ik op een nevelige woensdagochtend in mei aan boord stap van De Vriendschap. De schipper hangt ontspannen achter het enorme houten stuurwiel: heldere oogopslag, tanig, gebruind. Het blonde haar samengebonden in een staart, gouden oorring. Geboren in 1959, woont hij nu al weer 36jaar achter de dijk, 200 meter van zijn geboorthuis, op een steenworp afstand van zijn beide broers. Zijn moeder heeft onlangs dit buitenleven ingeruild voor de betrekkelijke drukte van het dorp. Zijn grootmoeder, mevrouw Boon-Verberg, in en na de oorlog de 'moeder der Georgiërs', is enkele jaren geleden gestorven.

MEER KRO

Kloklsag 11 uur het nooit vervelende cliché van de afvaart: de trossen gaan los en we kiezen het ruime sop, wuivende mensen op de steiger achterlatend. De steiger is door Sil zelf gebouwd, van gejut hout. Hij oogt misschien wat fragiel, maar is solide als een huis. Na het seizoen zal Sil hem weer afbreken. We laten de vuurtoren links achter ons. Het dek zit vol passagiers. Veel oudere mensen, maar over het algemeen is het publiek volgens Sil zeer gemêleerd. Wat zijn passagiers delen is liefde voor de natuur, de rust en de weidsheid van het uitzicht. Sil: „Op Texel tref je vaak het Veronica-publiek, op Vlieland is het, zeg maar, meer KRO."Ik zit met Sil en scheepshond Tippie in de zelfgebouwde kajuit. Sil zaagde op het strand gevonden palen op maat en betimmerde er de kajuit en onderdekse salon mee. „Op sommige plankies zit vanachter nog het zeewier", deelt hij mede, een sigaret rollend terwijl hij het grote stuurwiel bedient met zijn rechtervoet. Het interieur is sober maar stijlvol, evenals dat van de salon, waar 'hostess' Melanie koffie en juttershitter serveert en waar de passagiers bij slecht weer kunnen schuilen.
Door de marifoon begroet Sil de kustwacht van Eierland: „Goeiemorgen Eierland, hier De Vriendschap. We gaan op weg naar Vlieland." Terwijl links en rechts groepjes robben zich als luie katten koesteren in het zonlicht, vertelt Sil over de begintijd van zijn veerdienst. „De eerste vijf jaar werkte ik 's winters nog in de bouw. Dat moest wel, om de investering eruit te halen. Gelukkig is dat nu niet meer nodig, hoewel dat niet wil zeggen dat ik buiten de zomermaanden niets doe. Het komt erop neer, dat ik me in de winter nieuwe doelen stel. Zo heb ik afgelopen jaar zelf een haven aangelegd bij De Cocksdorp. Ik wou daar weer een gezellig, ouderwets haventje hebben. Sfeertje bouwen, dat is het eigenlijk. Wat er precies gaat gebeuren, weet ik nog niet. Misschien gaan we wel wadlopen vanuit de haven, en bij terugkomst kokkels koken of zo. Het is in ieder geval een mooie plek om oud te worden, en ik heb tijdens de bouw lekker geslapen, 's nachts."
Terwijl Melanie de koffie rondbrengt, vertelt Sil over de problemen die een individualist als hij tegenkomt op Texel. „Bij de bouw van die haven gebruikte ik afvalstenen. Nou begrijp ik wel dat ik daar een stortvergunning voor nodig had, want je zal ze de kost moeten geven die er een paar vaten chemisch afval onder willen stoppen. Maar die grap kostte me wel vijduizend gulden en een stapel papierwerk van tien centimeter dikte." Sils heldere ogen lachen als hij eraan toevoegt: „Het is soms net of ik die ambtenaren aan het werk moet houden."

LADDERTJE

Inmiddels zijn we Vlieland genaderd. De 'Vliehors-Express', de ten behoeve van het uitzicht tot een soort pausmobiel verbouwde vrachtwagen die de

HISTORIE

De geschiedenis van de veerdienst Texel - Vlieland gaat terug tot kort na de oorlog. Daarvóór was er de postvlet, die het contact met Vlieland onderhield, maar vanaf de tweede juni 1947 voer Texels Eigen Stoomboot Onderneming, Teso, gedurende de zomermaanden een regelmatige dienst op het traject De Cocksdorp - Vlieland. Ook organiseerde Teso de zogenaamde 'Robbentochten' in het Eierlandse gat, met motorschip De Zeemeeuw. In 1963 verzandde het vaarwater naar Vlieland, en kwam er een abrupt einde aan de verbinding. Omdat de verlaten Zeemeeuw in 1964 werd afgevoerd, kwam er eveneens een einde aan de Robbentochten. Het zou tot 1984 duren voordat er weer een regelmatige veerdienst van Texel op Vlieland kwam.

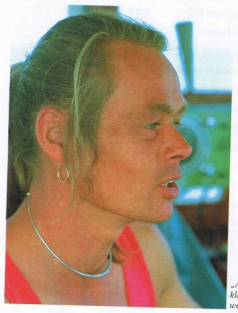

„Als ik klaag, klaag ik uit weelde".

passagiers afhaalt, komt al aangereden over de Vliehors, de 'Sahara van het noorden'. Om ongelukken op dit militair oefenterrein te voorkomen, staan De Vriendschap, de truck en de luchtmacht via een gesloten mobilofooncircuit met elkaar in verbinding. Door het tij is de steiger onbereikbaar, en moeten de passagiers via een laddertje van boord, om het laatste stuk naar Vlieland door de branding te waden. Het strand wast hier aan: de steigerpalen van vorig jaar en het jaar daarvoor staan als eenzame bakens in de woestijn. De meeste passagiers vinden het wel een avontuur, maar een echtpaar op leeftijd dat gekweld wordt door allerhande kwalen weigert van het trapje gebruik te maken en foetert 'dat dit toch niet kan, terwijl we nog hadden gezegd slecht ter been te zijn.' Stoïcijns hoort Sil ze aan, en zegt dan: „Als u de wind even kunt laten draaien, dan halen we de steiger wel. Anders is het jammer." Hij beloft ze restitutie van hun geld. Zwijgend gaan ze zitten mokken op de voorplecht, af en toe woedende blikken werpend naar de kajuit. De overige pasagiers stappen in de truck.

Sil verzekert me dat de meeste passagiers het gewoonlijk wel degelijk naar hun zin hebben. Hoewel er ook een oud-marineman was die Sil publiekelijk verweet 'levensgevaarlijk' te varen.

Sil: „Ach, voor zo'n man, die z'n hele leven gebonden is geweest aan regelties, is dat natuurlijk moeilijk te begrijpen, de vrijheid van De Vriendschap. Ik maak me er niet druk over, want ik weet wel beter."

KOKKELS

Vorig jaar was er ook een stel, dat steen en been klaagde over het waden door het water, de uitlaatgassen die de vrachtauto inwaasden en de straaljagers. „Het lijkt wel oorlog hier, schande! ", riepen ze. Terwijl ze de oorlog niet eens meegemaakt hadden. Maar ik kan niets doen aan die straaljagers, en ik heb geen zin geheel verzorgde luxueuze cruises te organiseren met De Vriendschap, want dan gaat de sjeu eraf. Er is in ieder geval nog nooit een man overboord gegaan. Gelukkig niet, want dat geeft zo'n papierrommel. "

Mede door dit soort akkefietjes is Sil óp aan het eind van het seizoen. Hij heeft geen hekel aan toeristen, maar: „Dat typisch toeristische is wel genoeg zo. Er hoeven niet meer mensen te komen, en er mag ook wel eens iets meer Texels gegeten worden dan poffertjes en braadworst. Gewoon een ordinair gebakken vissie, of kokkels. We hebben hier een zee vol delicatessen, en alles wordt geëxporteerd." Er volgt een uiteenzetting over de ideale bereidingswijze van diverse zeedieren, die me het water in de mond doet lopen.

VLIEGTUIGEN

Terwijl we onder een inmiddels strakblauwe lucht weer richting Texel koersen zegt Sil: „Ja die vliegtuigen, dat weet wat. Soms komen ze van achteren laag aanvliegen, om vlak naast je ineens weer op te stijgen. Het water spat op tot boven de kajuit, door de luchtverplaatsing. Ik zie dan alle passagiers bukken, die schrikken zich een beroerte." Over de militairen wil Sil verder weinig kwijt, want „daar zitten heel machtige mannen achter. Maar ik wil wel zeggen dat ze 't niet netjes doen: uitlaatgassen, accuzuur, lawaai. Maar ja, zolang er oorlog is, blijven ze hier vliegen. Als de mensen nou 's gewoon wat minder ruzie maakten, dan zou de wereld er toch een stuk mooier uitzien? En wat betreft die werkgelegenheid in de wapenindustrie: dan gaan we toch gewoon met z'n allen wat anders doen."
We hebben haast, want om twaalf uur begint de Waddennacht. De robbentochten van rederij De Vriendschap zijn afhankelijk van het tij. Het water komt al weer op, en dan verdwijnen de robben. Langs de zandbank voor de

DE BOOT

De Vriendschap is een stielsteven uit 1927, met een DAF-motor. Het schip heeft een diepgang van 1.00 meter. Sil heeft het schip zelf opgeknapt en doet nog steeds het meeste onderhoud eigenhandig. Ieder voorjaar gaat de boot op de helling in Oudeschild. Op de werf wordt alle aanslag verwijderd en krijgt de boot onder de waterlijn een nieuw verfje. Aan het einde van een seizoen varen schreef alle aanslag (mosselen, algen etc.) zo'n 10 minuten op een reisje naar Vlieland. De Vriendschap is de doopnaam van het schip. Het heeft al 5 of 6 eigenaren gehad, en zelfs enige tijd in Frankrijk gevaren als vrachtscheepje. Sil kocht het toen het onder de naam m.s. Hetty bij Vlieland lag. Dat was natuurlijk een naam van niks, en daarbij is er het schippersbijgeloof. Sil: „Verander nooit de naam van een schip, dat brengt ongeluk."

kust van Vlieland is het behoedzaam laveren, want het water is hier slechts 1.25 meter diep, terwijl de diepgang van De Vriendschap een meter is. Maar de terugtocht verloopt voorspoedig. Voor de aanlegsteiger bij De Cocksdorp ligt een platbodem, waar De Vriendschap aanmeert. Hij staat al vol met mensen. Zodra iedereen aan boord is, varen we weer uit. Met kijkers en camera's gewapend staan de mensen aan de reling. Ook ik kijk m'n ogen uit. Sil, zeer begaan met flora en fauna, merkt op: „Je zou denken dat 't goed gaat met de Waddenzee, maar een scharretje zit er nog steeds niet, hoor. Als de commerciële vissers hun gang maar konden gaan, zouden ze binnen de tijd van een jaar de hele zee leeggevist hebben. En de poen gaat naar de industrie, die leeft van het Wad. Maar wanneer ze kokkels met de hand zouden vangen, konden er veel meer mensen van leven. En nu lijden de goeden onder de kwaden. Want wanneer ik een kokkeltje zoek, ga ik op de bon."

VRIJHEID

We passeren een garnalenkotter uit Oudeschild. Sil: „De zee, het water, het varen, dat betekent voor mij: vrijheid. Ik zou niet zonder willen. Maar dag en nacht vissen, niets voor mij. Alleen leven op zo'n boot, dat is me te benauwd. Ik houd meer van de waterkant, het leven op en om het water." Intussen klikken om ons heen de camera's, want we passeren weer een zandbank vol robben. Sil is in zijn element, hij voelt zich hier thuis: „Ik ben een geboren Texelaar. Ik heb niet de neiging om ooit nog 's naar een zuidelijke horizon te varen." En, met een schuine blik op de nu onberispelijk blauwe hemel: 'Ik houd van storm, regen, een beetje reuring in 't weer. Ja, af en toe steekt er een flinke bries op hier, maar dan moet ik de mensen toch weer afhalen van Vlieland. Als 't echt hevig is, wachten we wel eens een paar uur."
Op mijn vraag hoe lang hij dit nog blijft doen, antwoordt Sil cryptisch: „Misschien m'n hele leven, misschien nog maar een maand." Dat cynisme is niet gespeeld, Sil heeft de bureaucratie weer achter zich aan. Als een zwaard van Damocles hangt het Groot Vaarbewijs boven zijn hoofd. Met ingang van dit seizoen is dat verplicht, en Sil, met zijn jarenlange ervaring, heeft het niet. Hij heeft geen 'leerhoofd', dus de oplossing zou zijn iemand aan boord te nemen die het wel heeft, maar hij weer niet of hij daar zin in heeft.

Tegen tweeën leggen we weer aan en nemen afscheid van een groep tevreden passagiers. De platbodem draagt de naam Gaia, de godin van de aarde. Het gesprek komt op de zogenaamde 'Gaia-hypothese', een theorie volgens welke alles in de wereld met elkaar in evenwicht is. „Ik weet 't niet, maar soms heb ik zo m'n twijfels. Je moet leven bij de dag, je aanpassen aan de dingen die op je pad komen. Niet proberen de natuur aan de mensen aan te passen. Dat is het verschil tussen mij en die ambtenaren. En dat leven 'naar de aard van het land', daarvan komt hopelijk iets over op mijn pasagiers."

AMBTENAREN

Tussen de middag heeft Sils vriendin Janka de lunch bereid voor Sil en Melanie. In en om Sils huis staat het vol met allerhande attributen, want Sil laat niets verloren gaan en maakt iets nieuws van wat anderen weggooien. „Een tijdje terug had ik deze aanbouw opgetrokken tussen mijn huis en mijn schuur, om te werken en dingen die ik jut op te slaan. Wat een toestanden ik daar niet om heb gehad, tot de wethouder aan toe! Ik had er een paar jaar aan gewerkt. Van de overheid moest het gesloopt worden, die beschouwde het als illegale schuur. Toen ze alles hadden afgebroken en in stukken gezaagd, mocht ik het weer opbouwen, omdat het nu ineens als legale 'woningsplitsbreiding' aangemerkt werd. Dat soort dingen is niet goed voor me , daar raak ik helemaal gestoord van."
Gevraagd naar zijn negatieve ervaringen met Texel, is Sils antwoord dan ook: „Ambtenaren. De goede niet te na gesproken." Gezagsdragers, daar is Sil niet dol op.
De aanbouw, waarvan de secuur gemetselde boogramen Sils oude professie verraden, lijkt een uitdragerij. Maar een smaakvolle. Er zijn talloze flessen, sommige zeer oud, 16de-eeuws volgens Sil. Verder kunstig houtsnijwerk, tafels en stoelen, lampen, en heel, heel veel bouwmateriaal, alles van het strand. Wie wat bewaart, die heeft wat. Liefdevol betast Sil enkele houten sierkrullen. „Sfeertje bouwen." Op het erf staat een enorme nepmijn, gebruikt voor legeroefeningen. „Ik heb ook wel eens een enorm, vol vat wijn gevonden. Ik weet niet hoe oud het was, maar ik kreeg er wel barstende koppijn van." Enorme hoeveelheden netten, trossen en scheepsonderdelen. Overal kan Sil, ooit, nog wel eens iets mee doen. Vriendin Janka kijkt glimlachend toe terwijl Sil vertelt hoe gezellig het hier 's avonds kan zijn, bij een vuurtje, tussen alle curiosa.
Aan het eind van de middag brengt Sil me met zijn kleine bootje terug naar De Cocksdorp. Inmiddels is de hemel dichtgetrokken en er steekt een forse bries op. „Effe lekker uitwaaien.", roept Sil over het lawaai van de motor heen, zijn haar wapperend in de wind, de oorring fonkelend in het late zonlicht, en we scheuren over de golven. Aan de kade van Sils eigen haven nemen we afscheid. „Weet je wat ik nou het mooiste vind van Texel?", zegt Sil, uitkijkend over het water. „Met dit kleine bootje het Wad op, ergens waar 't nog geen meter diep is. Dan zet ik de motor af en laat me zo langzaam heen en weer wiegen op de golfslag. En dan maar kijken hè: je ziet de krabben lopen. Soms ga ik dan ook een stukkie zwemmen. Ik zou wel een zeehond willen zijn. Dat proober ik in ieder geval te benaderen. Op zo'n dag hoor ik dan wel eens over de radio dat er weer tien kilometer file staat voor Zandvoort. En dan voel ik mezelf erg rijk hoor. Dus als ik klaag, dan klaag ik uit weelde."
Terwijl de eerste regendruppels vallen, kijk ik hem peinzend na: als Johan Cruyff, met zijn staat van dienst in het voetbal, een trainerslicentie kreeg van de KNVB, dan moet het toch ook mogelijk zijn dat Sil, wegens bewezen diensten voor de Texelse scheepvaart, ontheffing krijgt van dat Groot Vaarbewijs?

Joost Swanborn